

Bijlage 4 Advies behoefteonderzoek jongeren en kinderen in armoedesituatie in Raalte

Mariëlle Schipperen en Maike Smeenk - GGD IJsselland - 12 mei 2017

1. Aanleiding

In Raalte leeft 3% van de kinderen in een uitkeringsgezin en heeft 7,4% van de kinderen kans op armoede¹. Met een behoefteonderzoek onder jeugdigen in Raalte die leven in armoede wil de raad van de gemeente Raalte in beeld krijgen deze doelgroep behoefte aan heeft. In mei 2017 is gestart met het betrekken van kinderen uit deze doelgroep door het ophalen van verhalen uit de leefwereld van deze groep jeugdigen. In dit advies is een vertaalslag gemaakt naar mogelijke behoeftes van jeugdigen in Raalte die leven in armoede.

2. Aanpak

Er is gebruik gemaakt van de Persona methodiek. Een persona is een verhaal van een fictief persoon, waarbij niet het aanbod maar de leefsituatie van de doelgroep centraal staat. Persona's kunnen helpen bij het maken van beleidsbeslissingen door de doelgroep steeds in ogenschouw te nemen, ook als zij niet in staat zijn om fysiek aan te schuiven.

De leidraad voor deze aanpak is de methodiek van Movisie voor het maken van persona's. Er zijn drie persona's ontwikkeld aan de hand van de input van 12 jeugdigen (6 kinderen in de leeftijd van 7-12 jaar en 6 jongeren in de leeftijd van 12-17 jaar) die zijn geworven via Stichting Leergeld. Met de jongeren is één groepsgesprek gevoerd, met de kinderen is twee keer gesproken. De gesprekken zijn uitgevoerd door GGD IJsselland.

Naast de persona methodiek is ook een korte inventarisatie door Stichting Leergeld uitgevoerd onder ouders.

3. Resultaten

Er zaten grote verschillen in de verhalen en ervaringen van de jeugdigen van diverse leeftijden (jongeren vs kinderen) en afkomst (westerse afkomst vs vluchtelingen). Daarom zijn de uitkomsten van de groepsgesprekken samengevat in drie persona's: Said van 14 jaar, Rebecca van 14 jaar en Elise van 10 jaar. Zij vertellen het verhaal van de drie doelgroepen uit dit behoefteonderzoek. In de bijlage vind je de persona's.

Aan de hand van de persona's zijn meerdere adviezen geformuleerd: concrete adviezen voor uitgave van middelen op korte termijn en adviezen voor een structurele aanpak op langere termijn. Met het Convenant Raalte Armoedevrij is een platform gevormd dat kan mee denken in de uitwerking van de adviezen en het vervolg van deze gesprekken.

4. Adviezen voor korte termijn

Net zoals bij de inventarisatie onder ouders door Stichting Leergeld vonden de kinderen en jongeren het moeilijk om concreet aan te geven waar zij extra geld aan uit zouden geven. De kinderen hadden zelf niet de indruk dat zij leven in armoede, maar zouden dan kiezen voor uitstapjes met hun ouders. De jongeren zouden, afhankelijk van de hoogte van het bedrag,

¹ Kinderen van 0 tot 18 jaar die opgroeien in een meerpersoonshuishouden, waarbinnen de ouder(s) een inkomen hebben tot 120% van het sociaal minimum. Bron: CBS

extra geld uitgeven aan kleding, activiteiten en uitstapjes, hoewel de jongeren met niet-westerse achtergrond de mogelijkheden voor uitstapjes in Nederland onvoldoende kennen.

Er zijn altijd individuele wensen. Daarom adviseren we om op maat te werken en individuele keuzes toe te staan, bijvoorbeeld door een aantal arrangementen samen te stellen. Het bedrag moet daarbij passen: blij moeten zijn met 25 euro terwijl je daar geen schoenen voor kan kopen, is erg frustrerend.

5. Adviezen voor lange termijn

Uit de gesprekken kwamen meerdere signalen waaruit bleek dat een eenmalige financiële impuls geen grote verandering gaat brengen in de leefwereld van deze kinderen en jongeren. Om echt het verschil te maken is een structurele aanpak nodig die op verschillende niveaus in het leven van jeugdigen inhaakt. Uit dit onderzoek komen de volgende 5 adviezen voor de lange termijn naar voren.

- a. Investeer in preventie
- b. Geef jongeren een positie
- c. Werk aan weerbaarheid van vluchtelingenjeugd
- d. Samen uit in Nederland
- e. Blijf in gesprek met jongeren én ouders

a. Investeer in preventie

Jongeren (12+) in gezinnen die gebruik maken van Stichting Leergeld, sparen niet of nauwelijks en krijgen niet of sporadisch wekelijks zakgeld. Hiermee bouwen ze geen of onvoldoende vaardigheden op om gezond met geld om te kunnen gaan. Het advies is dan ook om in te zetten op preventie. De week van het geld kan een aanleiding zijn om het Carmel College, Landstede MBO, jongerenwerk of andere organisaties aandacht te besteden aan gezond met geld omgaan. In samenwerking met de organisaties die aangesloten zijn bij het Convenant Raalte Armoedevrij en de expertise en ervaringen van het Nibud kan gekeken worden welke preventieve interventies passend zijn in Raalte voor de leeftijdsgroep 12-20 jaar.

b. Geef jongeren een positie

Het is puber-eigen om alles wat anderen organiseren, kansloos te vinden. Organiseer het niet voor hen maar mét hen. Daarnaast hebben ze door hun thuissituatie mogelijk beperkte rolmodellen die in de maatschappelijk een positie verwerken. Bovendien geven de jongeren in dit onderzoek aan dat er niet zoveel te doen is in Raalte, dat je voor leuke dingen naar Deventer of Zwolle moet gaan

Geef jongeren een positie waarin ze zelf activiteiten kunnen organiseren. Train bijvoorbeeld jongens om zelf sportactiviteiten op straat te organiseren in samenwerking met het Sportbedrijf. Voor meiden kan het gaan over creatieve activiteiten en eten. Villa Voorstad in Deventer is een voorbeeld: een budget café met eten voor een minimaal bedrag en workshops met creatieve activiteiten.

c. Werk aan weerbaarheid van vluchtelingenjeugd

Alle vluchtelingenkinderen en -jongeren die we spraken voelen zich gediscrimineerd of worden gepest. Sommige kinderen hebben moeite om het pesten te stoppen. En

sommige jongeren legitimeren hun boosheid hiermee. Mogelijk dat verdedigingssporten of weerbaarheidstrainingen deze jongeren kunnen helpen om weerbaarder te worden of agressie te reguleren.

Aangezien de kinderen en jongeren (vooral de jongens) aangaven dat sport belangrijk is, zou er een mooie combinatie kunnen worden gemaakt van sporten en weerbaarheid. Bijvoorbeeld door het combineren van verdedigingssporten of weerbaarheidstrainingen met de voetbaltraining. Door deze combinatie hoeven jongeren zich niet bij meerdere verenigingen in te schrijven.

Op breder niveau is het van belang dat discriminatie en pesten van deze doelgroep onder de aandacht komt in de gemeente Raalte.

d. Samen uit in Nederland

Nederlandse gezinnen kennen de pretparken, de stranden en andere uitjes in Nederland. Wat er te doen is in Nederland, is voor jongeren van Syrische afkomst onbekend. En zonder auto is het ook lastig om op pad te gaan. Daarnaast zijn de kosten voor gezinnen in armoede hoog. Stel samen met jongeren een zomerprogramma samen van diverse uitjes in Nederland. Druk de kosten door het collectief te organiseren, inwoners te vragen om supermarktsparacties (Jumbo, AH) te doneren of extra budget hiervoor beschikbaar te stellen.

e. Blijf in gesprek met jongeren én ouders

De drie ontwikkelde persona hebben nog een smalle basis. Het is belangrijk om ze te blijven verrijken en corrigeren. Mogelijk herkent een groep jeugdigen zich nog niet in deze verhalen en is een extra persona noodzakelijk. Met de persona methodiek is een start gemaakt om jeugdigen te betrekken bij beleidsbeslissingen. Deze verhalen kunnen verder gebruik worden bij groeps- of individuele gesprekken.

Kinderen gaven niet de indruk het gevoel te hebben te leven in armoede. Dit gold zeker voor de kinderen tussen 7-12 jaar oud. Ouders ontzien hun kinderen mogelijk. Daardoor zijn enkel de verhalen van de kinderen onvoldoende om goed zicht te krijgen op de problemen die gezinnen in armoede ervaren en de behoeftes van gezinnen.